СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

THE LIBRARY OF THE ... 1928 ... UNIVERSITY OF ILLINOIS

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 84. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 11. квітня, 1928.

VOL. XXXVI. No. 84. Jersey City, N. J., Wednesday, April 11, 1928. THREE CENTS.

СЕНАТ ЗНОВА ПІДНИМАЄ ПИТАННЄ СВІТОВОГО СУДУ

БОРА ПРОТИ ПЕРЕГОВОРІВ З ДРУГИМИ ДЕРЖАВАМИ, ЩО ПРОТИ РЕЗЕРВАЦІЇ АМЕРИКИ.

ВАШИНГТОН, 9. квітня. — Сенат розглядав нині в довшій дебаті резолюцію сенатора Джилета, після котрої президент Злучених Держав мавби відновити переговори з державами, що належуть до світового суду, в справі приступлення Америки знова до сього суду.

Бора виступив підчас дебати з промовою проти відновлювання таких переговорів з державами, які відкинули американські резервації. З огляду ка те, що сенатор Бора є головою комітету для заграничних справ, справа відай і лишиться на його становищи.

БОРОТЬБА В НУТРІ КУ-КЛАКС-КЛЕНА ПЕРЕД СУДОМ.

КЛЕНСМЕНИ ПОСЛУГУВАЛИСЯ ТЕРОРОМ.

ПИТСБУРГ, Па., 9. квітня. — Перед федеральним судом почалася нині розправа, що є випливом боротьби між двома фракціями в нутрі потайної організації Ку-Клакс-Клена.

Між свідками, нині переслуханими, є визначні урядники сеї організації, викинені другими урядниками. Свідки зізнавали про Клен огидні річи. Говорили вони, що Клен підмовляв людий до лінчів, підбурював до заворушень, був цавіть посередно причиною одної смерти, та взагалі старався теризувати населення.

Один зі свідків, що колись був урядником Клена, признав, що він підбурював людий до заворушень проти Муринів та що в одному случаю дійсно брав участь у привязуванню жертви до дерева та в її катованню.

НОВА РОЗПРАВА ЗА НАФТОВІ ОБМАНСТВА.

СУД ПРИСКОРЮЄ РОЗПРАВУ.

ВАШИНГТОН, 9. квітня. — Перед федеральним суддею Дженнінгсом Бейлі почалася нині друга розправа проти нафтового спекулянта Гарі Синклера, обжалованого за те, що він мав на спілку з Албертом Фолом, тодішним секретарем внутрішніх справ, змовитися обманювати уряд при винаймі федеральних нафтових терен'в.

Як відомо, перша розправа, на котрій попри Синклера ставав Фол, скінчилася розвязанням лави присяжних суддів, коли виявило на верхах, що наймені Фолом і Синклером шпиги слідкують за присяжними.

З поступованя судді видно, що суд хоче приспішити справу; суддя за три години вспів вибрати цілу даву присяжних суддів. Він зарядив рівночасно, щоби адвокати сторін говорили коротко.

ПОВСТАННЄ ВІЙСК У ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ.

КАРАКАС, 9. квітня. — Під палатою президента Венесуелі збунтувався баталіон федеральних військ. На чолі збунтованих станув капітан Альварадо й поручник Баріос. Бунтівники вбили одного капітана та ранили тяжко одного полковника. Збунтовані опісля помаширували на північ міста, щоби заняти склад амуніції, але проти них сейчас виступили вірні війска.

Вірні війска заспали збунтованих стрілами з машинових крісів, вбили кількох і ранили кількадесятьох і сим застави-ли їх здатися.

Піймані офіцири кажуть, що бунт викликали своєю агітацією студенти університету.

У МЕКСИКУ ВІЙСКА РОЗСТРІЛЯЛИ СВЯЩЕНИКА ЗА БУНТ.

ЩЕ ОДИН АРЕШТОВАНИЙ ЗА УЧАСТЬ У ПОВСТАННЮ ПРОТИ УРЯДУ.

МЕКСИКО, 9. квітня. — З міста Гвадалахари доносять, що федеральні війска поставили на военний суд за бунт проти уряду трох людий, узятих у недавній боротьбі проти війск. Іх засуджено на смерть і стрічено. Між засудженими один був католицьким священиком, називався він Альбіно Кардєнас.

У Гванахато арештовано за бунтованне проти уряду 11 осіб, між ними о. Франціска Агваеру.

Уряд подає звідомлення з рижих сторін Мексика, що вірні римо-католики святкували Великдень спокійно без участи священиків у богослуженнях.

ПРИГОТОВАННЯ ДО ЛЕТУ ПІД БІГУН.

ДІТРОЙТ, 9. квітня. — Інжинери летуна Берда, що сеї осени вибирається на летичну виправу на південний бігун, відбули спроби з три-моторовими літаками Форда та переконалися, що се добрі машини. Інжинери вже майже рішені вживати сих машин. Машини беруть три й пів тони ладунку дуже легко.

ГОРА ЯК ПАМЯТНИК.

АТЛАНТА, Джорджія, 9. квітня. — У 63-літню річницю здачі південного генерала Роберта Лі північному генералові Юлисесові Грентові відслонено тут Робертови Лі небувалий памятник. Є ним ціла гора, звісна під назвою Стоун Маунтін, на котрій американські різьбарі вирізали у граніті постати генерала й його штабу.

СУД ПРИЗНАВ „ЛИПСТИК" ЯК ТОАЛЄТОВУ КОНЕЧНІСТЬ.

БЕРЛІН, 8. квітня. — Панна Бібі позвала до суду свого боса за те, що її видалив з офісу за уживание „липстику". Суд видав ореченне, що „липстик" належить тепер до жіночої тоалєти. Але бос боронився тим, що панна Бібі обтирає собі червоні уста о фіранку, а його жінка думає, що то він цілує панну Бібі чи там вона його, а він по тім обтирає свою лисину о фіранку. Зваживши те все, суд признав звільнення від служби панни Бібі правним, але казав виплатити їй місячну пейду.

ЗНОВА ОБВУДИЛИ УКРАЇНЦЯ ПРИ ПОМОЧИ „ГРИ В БАНКО".

У місті Монесені, в стейті Пенсильвені, якісь невідомі обманці обдурили при помочи відомого цигаиства „банко" українського імігранта Юрка Пиньгрін.

Пиньгрін є кавалером. Він працює в одній зелізній фабрици. Оногді, стоячи під місцевим театром Олимпик, він розговорився з двома незнакомими собі людьми. Сі по короткій розмові розповіли йому про плян, яким можнаби подвоити свої ощадности. Йому плян подобався й він заявив, що він має в банку тисячу долярів. Він вийме гроші з банку. Його нові знакомі сейчас запропонували йому прогульку автом. По дорозі один з них захорів та вступив до аптики. Він і один „приятель" пойхали далі. Відтак другий знова захорів і попросив його вступити до аптики купити якийсь лік. Пиньгрін боявся, що сей втіче. Той запропонував йому взяти як гарантію скрикну з грішми. Юрко взяв скрикну та побіг до аптики. Коли вернув, за автом і слід пропав. Аж тоді йому прояснилося, що він став жертвою цигаиства та побіг на поліцію. Він подав поліції опис своїх знакомих, але поліція великої надії на їх найдение не робить.

У Пиньгріна в банку лициялося всього 69 50-ярів.

МЕХАНІЧНА СКРИПКА.

Два французькі інжинїри, Габріель Боро і Еміль Обрі винайшли механічну скрипку. Вони працювали над винаходом від 1913 року. Ті, що чули гру на тій скрипці, кажуть, що вона віддає найтяжчі музичні твори краще віж 90 процент тих, що стратили половину свого життя, щоби опановати гру на скрипці.

КОЛИ МАГОМЕТАНИН МОГТИМЕ МАТИ КІЛЬКА ЖІНОК.

Єгипетський уряд предложив парляментові проект нового подружного закона для мусулман. Проект предвидже, що за будуче мусулманин може заключити подружа з кількома жінками тільки тоді, коли викажеться відповідним майном або доходами.

СКІЛЬКИ ЧОЛОВІК ЗІДАЄ ЗА ОДИН РІК.

Коли хто завздять собі труду обчислити, скільки один чоловік зість за один рік, то переконається, що то поважна порція. Самособою така статистика може бути лише приблизна. Бо таксамо як є люде, які їдять менше як подано в статистиці, так є люде, що їдять ще богато більше. Дорослий чоловік потребує на рік: 36 фунтів мяса, 36 фунтів риби, 220 фунтів картоглі, 400 фунтів хліба, 460 фунтів ярини, 200 фунтів овочів, 37 фунтів товщів (масла), 180 яець, 135 літрів молока, 700 літрів води (!), 9 фунтів сира, 50 фунтів цукру, 5 фунтів солі і 10 фунтів стручкових ростин (крім того 365 склянок пива і 40 чарок горівок). Отже зуживає 15 сотнарів продуктів і 1020 літрів плинів.

ХЛОПЕЦЬ ПОСИВІВ.

Люде і в молодшому віці можуть посивіти наслідком страшного переляку. Та певно дуже рідко буває, щоби вже й хлопець посивів. А таке приключилося недавно в місцевости Арок на Підкарпатській Україні. Один тамошний хлопець захотів оглянути нерозсліджену ще печеру, довгу на кілька кільометрів, що є там в околиці. Зі собою не взяв нічо, лише одну свічку. Про свій намір сказав лише кільком шкільним товаришам. Щойно як він після кількох днів не вертав, зрадили товариші його родичам, що їх син пішов у печеру. Найшли непритомного хлопця, який у печері заблукався. Зімлів із голоду і змучення. Як вийшли на денне світло, побачили родичі, що їх син зовсім посивів за тих кілька днів.

19,689,409 КАТОЛИКІВ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРАЖАВАХ

Офіціяльний католицький провідник на 1929 р. виявляє, що в Злучених Державах є 19,689,409 католиків. В порівнанню з минувшим роком є се приріст о 205,753 душ. Всіх католицьких церков в Злучених Державах було 18,293 з 26,773 священиками. Американські католики мають 4 кардиналів, 13 архиепископів і 91 епископів.

ТАНЦІ В ПОВІТРІ.

У Фрідріхсгафен будують тепер новий Цепелін на рахунок еспансько-німецького товариства, який служитиме до трансатлянтіяських подорожей. Сей новий великан буде уряджений з повними комфортом. На покладі бальону буде навіть сала для танців, а в 20 спальних кабінах можна буде перевезти 40 подорожних.

РОСТИНА-КОМПАС.

У преріях долини Місісіпі тубильці відавна знають о, за компасову ростину. Назва її походить від її прикмет листя тої ростини стоїть усе в східно-західнім напрямку тому можна добре орієнтувати при помочі тої ростини.

ВІДКОЛИ ЄВРОПЕЙСЬКІ ДЕРЖАВИ МАЮТЬ ЗАЛІЗНИЦІ?

Першою державою в Европі, що завела у себе залізницю, була **Франція**. В 1828. році мала вже залізничий шлях довгий на 18 км. **Злучені Держави** слідуючого року мали свою парову залізницю Балтімор-Елікотс. У 1835. році **Бельгія** і **Німеччина**, а два роки пізніше й остров **Куба** попробували завести у себе цю нову комунікацію. Рік опісля **Росія** збудувала маленьку залізницю з Петербурга до Царського Села. В 1839. році **Голяндія** і **Італія** завели залізниці у себе.

ТРОЄ ДІТЕЙ ЗГОРІЛО.

В пожарі, яка зайшла в хаті бувшого жовніра Івана Колябінського недалеко Еріксон, Ман., згоріли на смерть його три сінки, з котрих одному було три роки, другому два, а третьому 8 місяців. Мати дітей вийшла з хати на хвильку, щоби помочи чоловікови виладувати свині, які він віз продати. За яких 10 минут, коли оглянулася, хата була в полумині. Родичі думають, що їх найстарший хлопчик мусів перевернути інкубатор і тим причинив пожар. Колябінський старався вратувати дітей і при тім сильно попікся.

ІНЖИНІР ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ПРОВИНИ.

Головний інжинір департаменту води й електричної сили міста Лос Анджелес, Вілїм Моунголенд, взяв на себе провину за прорвання греблі св. Франца в ночи 13 березня. В наслідок прорвання сеї греблі вода резервоару затопила долину Санта Кляра і при тім кількасот людей стратило життя. Молголенд признався перед коронерською комісією, яка розсліджувала причину смерти тих людей, до повної відповідальности за сей випадок. Одинадцять годин перед прорванням греблі він знав, що з греблею зле, але легковажив собі небезпеку. Молголенд плакав, оповідаючи про се. „Я завидую тим, котрі погибли", — говорив він. Він бачив, що в резервоарі була мутна вода, і знав, що се поважна справа, однакож не хотів вірити, що є якась небезпека. Доглядач Тоні Гарцельфегер, котрий перестерігав його, що через землю просякає вода, стратив життя в катастрофі.

ВЕЛИЧИНА ЛОНДОНУ.

Більше населення як ціла Австралія числить Лойдон, а саме 8 мілионів душ. Австралія має лише 6 мілионів населення. На одну квадратову милю в Лондоні припадає 11 тисяч мешканців, а в Австралії 2. Коли обчислювати на основі податків, то треба би 60 мілионів фунтів, щоби закупити всі лондонські доми. Вулиці Лондону мають загальної довжини 2300 миль, коштри їх удержання виносить 3 мілюни фунтів на рік. Телефону вживали в минулому році у Лондоні 805 мілионів разів.

ПОЛЬЩА ЗАЛИЦЯЄТЬСЯ ДО ІТАЛІЇ

ІТАЛІЯНІ РАДІЮТЬ, ЩО ДРУГІ ЗАБІГАЮТЬ О ІХ ЛАСКУ.

РИМ, 9. квітня. — Міністер заграничних справ Залеский, котрий перебув Великодні свята в Венеції, відїхав до Риму, щоби зложити візиту Муссолінієві. Кажуть, що тя подорож не має особливої ціли, а тільки хоче заобути симпатію Муссолінія для Польщі і Малої Антанти.

Італійська преса дуже гордиться отсею поїздкою Залеского, яку уважає звязаною полоїтично, зложеною Італії, як тій державі, що починає відгравати першу роль в Европі. Бо, коли по світовій війні Італія опинилася на міждержавному ринку у хрості великих держав, то тепер мається справа зовсім інакше. От в короткому часі прибув до Риму вже пятий міністер заграничних справ, щоби обговорити з італійським урядом різні міжнародні проблеми, або шукати в Італії ласки, як от Польща.

Кромі Залеского відвідали в послідних часах Муссолінія ще слідуючі: М. Титулеско з боку Румунії, Тевфік Бей від Туреччини, М. Мікалакупулос з Греції і Віоні з Альбанії.

СОВІТИ ВІДКИНУЛИ КОНТРАКТ ФАРКУГАРА.

ХОДИЛО О ВІДБУДОВУ ЗАВОДІВ У ДОНЕЦЬКОМУ БАСЕЙНІ. — РОБОТИ МАЛИ КОШТУВАТИ $40,000,000.

МОСКВА, 9. квітня. — Совіти відкинули остаточно проект американських банкирів в справі відбудови Донецького басейну. Предложений контракт мав 550 сторін тексту, а кошти розбудови мали виносити $40,000,000.

Заступник групи Фаркугара заявив, що совіти відкинули проект не задля технічних недостач, але по тій причині, що американські банкири не мали готового потрібного капіталу.

КИТАЙЦІ ЖДУТЬ НА ЗМІНУ.

НУЖДА ДОВОДИТЬ ІХ ДО РОЗПУКИ, ЗДИРСТВАМ НЕМА КІНЦЯ. А ВІЙСЬКОВИЙ ДИКТАТОР СИДИТЬ В ПАЛАТІ І НЕ МАЄ ПОНЯТТЯ, ЩО ДІЄТЬСЯ В МІСТІ І НА ПРОВИНЦІЇ.

ПЕКИН, 9. квітня. — Китайські купці, бізнесмени і селяне нічого собі не бажають більше як якоїсь зміни. Кажуть, що вже гірше не може бути, така розпуха огорнула людей. В самій столиці живе диктатор північної армії генерал Чанг Тсо Лін в прекрасній палаті давних цісарів. З палати виходить тільки на релігійні торжества. Тоді переїздже чистими вулицями, висипаними золотим піском, а по боках бачить гарно вистроєних жовнірів. Про відносини в краю має як найкраще поняття, бо злих відомостей йому не доносить.

А поза палати саме місто, давня і могуча столиця, завмирає. Банкрутства винищують до решти купецький стан. Страшні податки добивають кождого бізнесмена. Те саме і з людністю по селах. Хоч Китайці вже від соток і тисяч літ звикли до здирства, але теперішні переходять вже всі можливі границі. До того зі здертих грошей лише 20-та частина доходить до державної каси. Решта пропадає в кишенях мекших генералів та тих лихварів, що викупляють від уряду податки. І так, провінція Чілі, що має 34 мілюни мешканців, зложила в послідним часі до державної каси тилюки податку $6,844,615, а з людей здерто понад $200,000,000.

Не диво, що населення жде приходу національної армії і кінця диктаторського правління генерала Чек Тсо Лінга, котрий по правді сказавши робить своїм правлінням найбільшу прислугу комуністам.

ЗАЇХАЛИ ЩАСЛИВО ДО КИТАЮ.

ФРАНЦУЗИ ПОБОЮВАЛИСЯ ЗА ЖИТТЯ ЛЕТУНІВ.

ПАРИЖ, 9. квітня. — Два найбільші сучасні французькі летуни Костес і Лебрі вибрайися в далеку дорогу до французького Індо-Китаю. А що минало 10 годин від часу, коли вони повинні були долетіти до цілі, настав в Парижі переполох, бо всі побоювалися, чи їх не стрінула судьба Нунжесера і Колі. Думали, що вони певно були змушені злетіти на китайську територію, а що там заворушення і війна, то не диво, що могли впасти жертвою пімсти населення, що розагітоване в ненависти до чужинців.

На щасте прийшла по 10 годинах непевности депеша, що летуни дохали до своєї цілі і Парижі успокоїлися.

РЕПАРАЦІЇ НЕ МАЮТЬ НІЧОГО СПІЛЬНОГО З ДОВГАМИ.

БЕРЛІН, 9. квітня. — Німецький кореспондент з Риму доносить, що тут перебуває генеральний репарацийний агент Паркер Гілберт і переговорює з італійським міністром фінансів Волпі. Гілберт має заявити, що світова преса помиляється, коли лучить справу репарацій зі сплатою воєнних довгів.

ЕМІР АФГАНІСТАНУ ЗНОВА В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, 9. квітня. — Афганістанський монарх прибув знова до Берліна разом з жінкою і своїм двором. Нараз вже йому не робили, бо ні приїзди в приватних характері і відвідати одну з німецьких санаторій в Гриневальді, де хоче піддатися операції горла.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (УКРАЇНЕЦЬ)
ЗАСНОВАНА 1893
Published every afternoon except Sundays and holidays at 30 Grand Street, Jersey City, N.J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office at Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Within county of entry.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00

Outside said County Rates:
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

(ПЕРЕДПЛАТА:
Подавнок число три рази.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00

В Джерзі Сіті і Околиці:
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адресу платиться 10 центів.
Телефон „Свобода" 498 Montgomery. Тел. У. П. Союза. Ціна оголошень.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТИРОЛЬСЬКІ НІМЦІ, А УКРАЇНЦІ

Тим разом будемо говорити про школу в старім краю. А робимо це не тільки тому, що надходять Великодні Свята, а з ними і Писанка на Рідну Школу, бо є ще один момент, який заслугує на особлившу увагу. А заслугує тому, бо він так подібний до того положення, в якім опинилися Німці в Полудневім Тиролю.

Як відомо, Німці-католики з Полудневого Тиролю піднесли великий крик з приводу того, що фашисти заборонили їм вчити по державних школах науки релігії в німецькій мові. Протест той відбився широким відгомоном по цілім світі, а Мусолині мусів таки з тим протестом числитися і притих. Яких 200,000 покривджених Німців знайшло отже спосіб, щоб скомпромітувати італійський уряд.

А тепер маємо відомости з краю, що Польща те саме заводить і на наших землях. Спершу поперемінювала українські школи на польські, а тепер забороняє в тих „польських" школах учити релігії по українськи. Робить це на разі в тих школах, де є мале число українських дітей. Для них не дають українського священика, а кажуть вчитися релігії від польських катехитів. Старокраєві часописи доносили, що грекокатолицький ординаріят робив в польськім міністерстві заходи, щоби усунути ту аномалію, але ті заходи були безуспішні. Легальною отже дорогою не діждуться Українці ні ординаріят ніякої зміни. І дивуватися їм треба, чому саме духовенство і ординаріят не йдуть тою самою дорогою, якою пішли Німці в Полудневім Тиролю. Невже-ж дійсно варшавсько-римський конкордат так їх стеторизував, що вони не в силі відважитися на якийсь більш рішучий крок, а тільки висилку петиції до польського міністерства? Так так часто доводилося нам чути про те, скільки то ми можемо скористати з боку світової католицької так могучої організації. Чомуж отже не спробувати українським католицьким епископам та ординаріятам і не відозватися вже раз до католицького світа в обороні прав українських католиків? А прецінь в Галичині не живе 200,000 Німців, як в Полудневім Тиролю, а понад чотири мілліони Українців-католиків.

Та без огляду на те, що зроблять в тій справі українські епископи чи ординаріяти, треба всему нашому громадянству доложити всіх зусиль, щоби ратувати національну душу нашого молодого покоління. Наші посли в новім польськім соймі повинні поставити справу української школи на перше місце і вжити парляменту трибуну до розкриття тих безправств, якими йде „Західна" Польща на знищення української школи. А ми знова мусимо далі щедро і завзято складати свої лепти на „Рідну Школу". Великодні свята дають нам нагоду до цего.

ЧЕРЕЗ „РІДНУ ШКОЛУ" — ДО МОГУЧОСТИ УКРАЇНИ.

За історичної шляхоцької Польщі заборонений був вступ до тодішної школи для селянських панщизняних дітей. І це було щастя для українського народа. Як би не ця заборона, то селянські панщизняні і робітничі українські діти так само були б спольщилися, як спольщилися діти українських магнатів та української шляхти в польських школах.

Як розлетілася історична шляхоцька Польща, тоді й Поляки зачали дбати більше про загальну освіту і особливо під Австрією наставляти польські школи. Та в Австрії була конституція і вона дозволяла також українським громадам закладати українські школи. Так повстали були в Галичині не тільки польські, але й українські школи.

На північно-західних українських землях, що оставали під російським ярмом, всі школи були російські. Аж тоді, як ті землі в часі війни заняли були австрійські і німецькі війська, стали там закладати українські школи. За короткий час української влади на тих землях число українських шкіл значно зросло.

Як Польща звняла українські землі, то застала була в Галичині 2612 українських народніх шкіл; на Волині, Холмщині, Поліссю і Підляшу 1050 українських народних шкіл — **разом 3662 українських народніх шкіл.**

Сучасна Польща ліпше розуміє значіння школи, як це розуміла стара історична шляхоцька Польща. Сучасна Польща добре знає, що за помічю школи можна найпевніше винародовити Українців. Божяна річ: яка школа, такі будуть діти, така буде молодь, а як буде вихована дітвора, таким буде й народ.

Стара історична польська школа перевернула на польське копито українських магнатів і українську шляхту. І нині такі графи Потоцькі, Сангушки, Сапіги, князі Чарторийські та інші — хоча походять зі старинних українських родів — зачисляються до Поляків а заразом є завзятими ворогами українського народу.

І провідники сучасної Польщі пішли до голови по розум тай кажуть: Могли наші предіди за помочю школи спольщити українських магнатів і українську шляхту, то чомуж не могли би спольщити тепер українських міщан, селян і робітників? Тільки спольщити українські школи, а на місце українських учителів понастановлювати учителів-Поляків — і діло піде гладко як по маслі.

Бувший міністер освіти Станіслав Грабскі заявив був отверто, що за двадцятьпять літ не буде українського питання під Польщею, бо за той час польські школи спольщать весь український народ.

І дійсно почалася польонізація українських всенародніх шкіл. До тепер спольщено вже більше як 3.000 українських шкіл, переміняючи їх на чисто польські або т. зв. утраквістичні (ніби двомовні), а на ділі також польські школи. Українських учителів і учительок попереношувано до корінної Польщі і там відорвані від свойого рідного пня мусять вони коротати свій вік на засланні і виховувати чужі діти. А на їх місце попризначали учителі Поляки і Польки, що не вміють і не хотять вміти по українськи, що ненавидять український народ, що мають на ціли збудити погорду до всього, що рідне, що українське та представити всьо польське в такому гарному, примамливому світлі, щоби маленьких українських діточок збаламутити і перетягнути на польський бік.

Небезпека велика. Бо таким чином чужа школа кожної днини і години підточує український національний організм, як черват підточує дерево, як ржа їсть залізо. І якби так наш нарід не боровся проти того лиха; не находив відповідного ліку, то за якийсь час гинув би так, як всихає підточене дерево, як ломиться й найгрубше залізо пережерте ржою.

Проти такого ворожого натиску створив український нарід свою твердиню-фортецю; а нею є „Рідна Школа".

Це величне слово „Рідна Школа" вливає в нас духа до боротьби, будить в нас надію на повну побіду. Ця „Рідна Школа" є заразом пострахом для наших ворогів. Бо де працює „Рідна Школа", там нема місця для темноти, для 'визиску, для баламутва. Там зневнена будучність нашого молодого покоління, а тим самим і будучність нашого народу.

Читачі „Свободи" знають добре, яку роботу робить „Рідна Школа", скільки шкіл, захоронок, курсів, бурс і т. п. установ удержує для української дітвори й молоді!

А оборонна акція? „Рідна Школа" дала почин і веде шкільний плебісцит за українською школою на всіх українських землях під Польщею від Карпат аж по Пінські болота. Проти всіх кривд, надужить, зловживань і т. п. ворожих ділань, про які довідається „Рідна Школа", вносить негайно жалоби, сротиви, рекурси, уділяє правних інформацій, як боронити свого права проти насильства.

„Рідна Школа" йде неустрашимо вперед до боротьби за душу нашого молодого покоління, себто за долю цілого народу. І її праця увінчалабся куди кращими успіхами, якщо нарід зрозумів би підставне і першорядне значіння „Рідної Школи", а кожний Українець і кожна Українка, кожна читальня, „Луг", „Сокіл", кооператива і кожне українське підприємство стали членами „Рідної Школи".

Весь український нарід повинен обєднатися під прапором „Рідної Школи".

Бо через „Рідну Школу" веде шлях до воскресення України!

Іван Герасимович.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДО УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН В АМЕРИЦІ.

Надходить велике свято — Христового Воскресення. Веселий гомін радісної воскресної пісні покотиться звінким тоном понад українські простори, розпорошуючи хоробливі сумніви та сіючи зерно надії. Звук тої пісні перенесеться широким океаном і відбиється відгомоном на вольній землі Америки в серцях наших Братів і Сестер. В них вирине милий спогад запаху рідного барвінку, любої музики дзвонів та пречарний образ молодечої гри в Зельмана, Зайчика чи Воротарчика. В той день мимохіть полине думка під рідну батьківську стріху, згадається рідний край та його доля...

Ой, незавидна вона!

Розшарпане живе тіло рідного народу гоїть свої рани та готується до дальшої затяжної боротьби за своє право до господаря. А — готуючися — мусить думати про здорові резерви для зміни й наступства, про свою дітвору, на якої душу напосілися всі сили теперішних володарів.

* * *

Української школи в Польщі нема.

Українська дітвора може стати противником наших змагань, або рівнодушною до них. Одно гірше від другого.

Освідомлення дітвори, витворення в неї прихильности до рідного народу, запалу та охоти до саможертви — вложено на „Рідну Школу", яка веде цю роботу боротьбою за державну українську школу, власними 103 виховними заведеннями; діточими садками, захоронками, рідного рода школами, бурсами, курсами, бібліотеками, видавництвом тощо.

Великанських коштів цеї установи 220.000 долярів край самий не може покрити, бо знищений, або виснажений осінною повіню.

Та всеж таки в нас серця в гору, бо не тратимо віри в силу й живучість власного народу. Шукаючи опори для нашої праці — ми з повним згадуємо нашу еміграцію, яка серед чужого моря на протязі років не тільки вдержала своє національне обличчя, але й нераз доказала своєю щедрою рукою, що вона також будує Україну.

І в ці дні Воскресення, призвані всенародньою волею днями „Рідної Школи", хай зєдиняться серця серед українського народу для спільного великого діла, для запевнення нашої національної майбутности шляхом виховання характерної національної молоді. Нехай кожний Українець (ка) і кожна українська установа зложить свій даток як дар на „писанку" для „Рідної Школи". Від цього обовязку не можуть ніякого здержувати політичні переконання, бо „Рідна Школа" не робить ріжниці у вихованні повіреної дітвори.

Обєднаймося думкою і чином для виховання української дитини, а наближимо день Воскресення України.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ":
І. Кокорудз, голова;
Лев Ясінчук, орг. референт;
М. Струтинський, секретар

СКІЛЬКИ БУДЕ СЕНАТОРІВ УКРАЇНЦІВ В ПОЛЬСЬКОМУ СЕНАТІ.

Львівське воєвідство.

1) **Др. Корнило Троян**, адвокат, Ходорів.
2) **Олена Кисілевська**, ректорка, Коломия.
3) **о. Юліян Татомир**, парох, Лука коло Самбора.

Тернопільське воєвідство.

4) **Др. Антін Горбачевський**, адвокат, Чортків.
5) **Микола Кузьмин**, господар з села Озірна, повіт Збориів.
6) **Василь Баранин**, кандидат адвокатури, Заліщики.

Станиславівське воєвідство.

7) **Мирон Тарнавський**, бувший генерал української армії, тепер господар, Черниця, пов. Броди.

З державної лістя.

8) **Володимир Дицикевич**, еменитований адміністраційний урядник і член Тимчасового Самоуправного Виділу у Львові.
9) **Михайло Галущинський**, еменитований гімназійний учитель, голова Т-ва „Просвіта" у Львові.

Сенатор УСРП.

Сенатором Української Соціялістично-Радикальної Партії з станиславівського воєвідства вийшов:

1) **Др. Іван Макух**, адвокат. Товмач.

Сенатор Сель-Роба правиці.

Сенатором Сель-Роба правиці (листа ч. 8) вийшов з волинського воєвідства:

1) **Сергій Козицький**, бувший посол до сойму.

В СПРАВІ АКЦІЙ ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ У ЛЬВОВІ.

З рамени Обєднання Українських Організацій подається до загального відома, що вже надійшли зі Львова від Земельного Банку Іпотечного акції для тих, що їх субскрибували через Обєднання.

Акції будуть розіслані на ті адреси, які були подані Обєднанню в часі субскрипції. Коли хто змінив свою адресу, проситься про те повідомити негайно Обєднанне. Кождий посідач акцій має підписати посвідку відбору, яка буде долучена до акції. Ті посвідки належить звернути Обєднанню. Коли хто їх не зверне, його акції будуть уневажнені.

Акції буде можна переписати на другі особи. В тій справі одначе належить порозумітися з Земельним Банком у Львові.

Хто бажає дальших інформацій, хай пише на адресу:

OBYEDNANYE
P. O. Box 411
PHILADELPHIA, PA.

CHILDREN OF THE MEMBERS OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.
ASK YOUR FATHER TO INSURE YOU IN THE JUVENILE DEPARTMENT OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION. YOUR PARENTS WILL BE INSURED FOR ANY ACCIDENT TO YOU, AND YOU WILL RECEIVE THE UKRAINIAN JUVENILE MAGAZINE.

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(81)

Це той „І. Український Кур'єр Смерти", що в Київі на Софійській площі одержав бойовий прапор від Всеукраїнського Генерального Комітету. Прапор було вручено цьому куріневи членами Комітету С. Письменним та Д. Ровинським 15 липня. В той же день цей курінь під командою сотника Захарина відійшов на фронт. Сформований він з добровольців по набору самого Захарина, який відбирав від кожного козака спеціяльну присягу на вірність Україні та на збереження військової дисципліни. Свою присягу курінь виконав чесно, загинувши в боротьбі з большевиками.

Прохав генерал, щоб давали йому й надалі які вгодно, щоби тільки українські частини.

— У вас там нет ли еще „бунтовщиков"? Давайте всех их мне. Ко мне недавно прибыл его ваши „Полуботковци". Знаете, душа не нарадуется, какия прекрасные солдаты. Беда лиш, что нет у них полного кадра соответствующих офицеров.

— Хотіляб ми побачити Полуботківців та побалакати з ними. Як це зробити?

— Трудно сейчас с ними говорить, ибо укрепляют ближайшую тил фронта для отходящих для ІІ. и вчерась сегодня подчю будет проходить часть их через Ожоговци, на смену работающим. Они, молодци, не только сами работають і рвутся в бой, но заставляють і других. Так что приходится разсипать їх между другіми частями.

— Дуже приємно нам це чути, пане генерале, а чи знае про це вище командування? Ви розумієте, що в інтересах успіху українізації треба, щоб це було йому відомо.

— Ну, а как же! Я пішу об етом рапорти по команде і прошу давать мне только малоросов. От я й вам послал на днях следующій рапорт.

Він відчитав нам свого листа до Центральної Ради, з якого я списав собі в польову книжку копію (лист написаний по українськи).

„26 липня в доручену мені дивізію прибули всі 16 сотень другого українського імені Павла Полуботка полку, всього 2447 козаків і з ними 15 офіцирів. Всі ці маршові сотні, назвавши себе полком Павла Полуботка, придучені були мною до Немировського пішого полку, котрий стратив найбільше людей в страшенних боях останнього часу. До мене прийшли делегати Полуботківців з проханням затвердити назву полку і я, покинувши неофіціяльно, дозволив їм називатися Українським Немировським імені гетьмана Павла Полуботка полком.

Про затвердження цього назвіська полку я звернувся з проханням по начальству до командира 6. армейського корпусу.

„Прохаю також і Українську Центральну Раду просити від себе кого слід про це. Крім того для скорішої українізації в дорученій мені дивізії прохаю Українську Центральну Раду завжди присилати в 3 дивізію таких справних, гарних, дисциплінованих та ідейних козаків, котрі на мене зробили дуже гарне враження і я сподіваюсь, що всі вони будуть щирими і вірними синами України і взагалі всієї Росії. Прохаю Центральну Раду клопотатись про те, щоби і иншим трем полкам тої-ж дивізії дали назвиска найбільше славних в історії України людей, як то: Петра Дорошенка, Тараса Шевченка, Тараса Бульби*) і Грушевського.

„В числі 177 „Київської Мисли" надруковано, що військовим міністром дозволено формувати в м. Москві, коло першої запасної гарматної бригади, український гарматний дивізіон з відповідником Максалашевським на чолі. Доручена мені дивізія сформована не дуже давно і своїх гармат не має, а тому дуже прохаю Центральну Раду вжити заходів, щоби призначили український гарматний дивізіон, який формується в Москві, в 3. пішу дивізію. Генерал-майор (піхлис) Т. в. об. Нач. Штаба, Генштаба, штабс-капітан (підпис)".

Прохання це начальника дивізії не було першим випадком, бо в Генеральному Комітеті ми досить частенько отримували подібні прохання про присилку українських поповнень в рідні військові части. Навів я цей документ тут як зразок відношення до українізації армії чесних бойових старшин, що не політикували. Це не були Оберучеви та Скоропадські.

* * *

Надходила ніч. Ми поспішали вертатись: я до Київа, а Скріпчинський до Бердичева. Тому не звертаючи уваги на те, що тільки що перейшов великий дощ, який розкваснив шлях (гостинця не було) та, подякувавши за запрошення переночувати в дивізії, ми виїхали з Ожоговець, прямуючи до Волочиська, де починався найближчий гостинець.

Шлях так розквасено, що авто наше дедве-дедве вибралося з села по рівному, легко спустилось у балку, але виїхати під досить круту гору ніяк не могло. Кипіла вода в радіятори, машина перегрілась, а тим часом нас уже охоплювала темрява. Почав знову нагнітати дощ, а ми, як кажуть „ні туди, ні сюди". Стратившись надію виїхати, спинили мотор і почали чекати ласки Божої.

Здалека чуємо гомін голосів, що наближаються все ближче. Уже у темряві вимальовались салдатські постаті, що чвакали по мокрій траві над дорогою. Чуємо українські вигуки.

— А-гей! Козаки! — гукає комфальний її хід. Ні скарги нимся проти того лиха; не находив відповідного ліку, то за якийсь час гинув би так, як всихає підточене дерево, як ломиться й найгрубше залізо пережерте ржою.

Проти такого ворожого натиску створив український нарід свою твердиню-фортецю; а нею є „Рідна Школа".

Це величне слово „Рідна Школа" вливає в нас духа до боротьби, будить в нас надію на повну побіду. Ця „Рідна Школа" є заразом пострахом для наших ворогів. Бо де працює „Рідна Школа", там нема місця для темноти, для 'визиску, для баламутва. Там зневнена будучність нашого молодого покоління, а тим самим і будучність нашого народу.

Читачі „Свободи" знають добре, яку роботу робить „Рідна Школа", скільки шкіл, захоронок, курсів, бурс і т. п. установ удержує для української дітвори й молоді!

А оборонна акція? „Рідна Школа" дала почин і веде шкільний плебісцит за українською школою на всіх українських землях під Польщею від Карпат аж по Пінські болота. Проти всіх кривд, надужить, зловживань і т. п. ворожих ділань, про які довідається „Рідна Школа", вносить негайно жалоби, сротиви, рекурси, уділяє правних інформацій, як боронити свого права проти насильства.

„Рідна Школа" йде неустрашимо вперед до боротьби за душу нашого молодого покоління, себто за долю цілого народу. І її праця увінчалабся куди кращими успіхами, якщо нарід зрозумів би підставне і першорядне значіння „Рідної Школи", а кожний Українець і кожна Українка, кожна читальня, „Луг", „Сокіл", кооператива і кожне українське підприємство стали членами „Рідної Школи".

Весь український нарід повинен обєднатися під прапором „Рідної Школи".

Бо через „Рідну Школу" веде шлях до воскресення України!

Іван Герасимович.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДО УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН В АМЕРИЦІ.

Надходить велике свято — Христового Воскресення. Веселий гомін радісної воскресної пісні покотиться звінким тоном понад українські простори, розпорошуючи хоробливі сумніви та сіючи зерно надії. Звук тої пісні перенесеться широким океаном і відбиється відгомоном на вольній землі Америки в серцях наших Братів і Сестер. В них вирине милий спогад запаху рідного барвінку, любої музики дзвонів та пречарний образ молодечої гри в Зельмана, Зайчика чи Воротарчика. В той день мимохіть полине думка під рідну батьківську стріху, згадається рідний край та його доля...

Ой, незавидна вона!

Розшарпане живе тіло рідного народу гоїть свої рани та готується до дальшої затяжної боротьби за своє право до господаря. А — готуючися — мусить думати про здорові резерви для зміни й наступства, про свою дітвору, на якої душу напосілися всі сили теперішних володарів.

* * *

Української школи в Польщі нема.

Українська дітвора може стати противником наших змагань, або рівнодушною до них. Одно гірше від другого.

Освідомлення дітвори, витворення в неї прихильности до рідного народу, запалу та охоти до саможертви — вложено на „Рідну Школу", яка веде цю роботу боротьбою за державну українську школу, власними 103 виховними заведеннями; діточими садками, захоронками, рідного рода школами, бурсами, курсами, бібліотеками, видавництвом тощо.

Великанських коштів цеї установи 220.000 долярів край самий не може покрити, бо знищений, або виснажений осінною повіню.

Та всеж таки в нас серця в гору, бо не тратимо віри в силу й живучість власного народу. Шукаючи опори для нашої праці — ми з повним згадуємо нашу еміграцію, яка серед чужого моря на протязі років не тільки вдержала своє національне обличчя, але й нераз доказала своєю щедрою рукою, що вона також будує Україну.

І в ці дні Воскресення, призвані всенародньою волею днями „Рідної Школи", хай зєдиняться серця серед українського народу для спільного великого діла, для запевнення нашої національної майбутности шляхом виховання характерної національної молоді. Нехай кожний Українець (ка) і кожна українська установа зложить свій даток як дар на „писанку" для „Рідної Школи". Від цього обовязку не можуть ніякого здержувати політичні переконання, бо „Рідна Школа" не робить ріжниці у вихованні повіреної дітвори.

Обєднаймося думкою і чином для виховання української дитини, а наближимо день Воскресення України.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ":
І. Кокорудз, голова;
Лев Ясінчук, орг. референт;
М. Струтинський, секретар

СКІЛЬКИ БУДЕ СЕНАТОРІВ УКРАЇНЦІВ В ПОЛЬСЬКОМУ СЕНАТІ.

Львівське воєвідство.

1) **Др. Корнило Троян**, адвокат, Ходорів.
2) **Олена Кисілевська**, ректорка, Коломия.
3) **о. Юліян Татомир**, парох, Лука коло Самбора.

Тернопільське воєвідство.

4) **Др. Антін Горбачевський**, адвокат, Чортків.
5) **Микола Кузьмин**, господар з села Озірна, повіт Збориів.
6) **Василь Баранин**, кандидат адвокатури, Заліщики.

Станиславівське воєвідство.

7) **Мирон Тарнавський**, бувший генерал української армії, тепер господар, Черниця, пов. Броди.

З державної лістя.

8) **Володимир Дицикевич**, еменитований адміністраційний урядник і член Тимчасового Самоуправного Виділу у Львові.
9) **Михайло Галущинський**, еменитований гімназійний учитель, голова Т-ва „Просвіта" у Львові.

Сенатор УСРП.

Сенатором Української Соціялістично-Радикальної Партії з станиславівського воєвідства вийшов:

1) **Др. Іван Макух**, адвокат. Товмач.

Сенатор Сель-Роба правиці.

Сенатором Сель-Роба правиці (листа ч. 8) вийшов з волинського воєвідства:

1) **Сергій Козицький**, бувший посол до сойму.

В СПРАВІ АКЦІЙ ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ У ЛЬВОВІ.

З рамени Обєднання Українських Організацій подається до загального відома, що вже надійшли зі Львова від Земельного Банку Іпотечного акції для тих, що їх субскрибували через Обєднання.

Акції будуть розіслані на ті адреси, які були подані Обєднанню в часі субскрипції. Коли хто змінив свою адресу, проситься про те повідомити негайно Обєднанне. Кождий посідач акцій має підписати посвідку відбору, яка буде долучена до акції. Ті посвідки належить звернути Обєднанню. Коли хто їх не зверне, його акції будуть уневажнені.

Акції буде можна переписати на другі особи. В тій справі одначе належить порозумітися з Земельним Банком у Львові.

Хто бажає дальших інформацій, хай пише на адресу:

OBYEDNANYE
P. O. Box 411
PHILADELPHIA, PA.

CHILDREN OF THE MEMBERS OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.
ASK YOUR FATHER TO INSURE YOU IN THE JUVENILE DEPARTMENT OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION. YOUR PARENTS WILL BE INSURED FOR ANY ACCIDENT TO YOU, AND YOU WILL RECEIVE THE UKRAINIAN JUVENILE MAGAZINE.

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(81)

Це той „І. Український Кур'єр Смерти", що в Київі на Софійській площі одержав бойовий прапор від Всеукраїнського Генерального Комітету. Прапор було вручено цьому куріневи членами Комітету С. Письменним та Д. Ровинським 15 липня. В той же день цей курінь під командою сотника Захарина відійшов на фронт. Сформований він з добровольців по набору самого Захарина, який відбирав від кожного козака спеціяльну присягу на вірність Україні та на збереження військової дисципліни. Свою присягу курінь виконав чесно, загинувши в боротьбі з большевиками.

Прохав генерал, щоб давали йому й надалі які вгодно, щоби тільки українські частини.

— У вас там нет ли еще „бунтовщиков"? Давайте всех их мне. Ко мне недавно прибыл его ваши „Полуботковци". Знаете, душа не нарадуется, какия прекрасные солдаты. Беда лиш, что нет у них полного кадра соответствующих офицеров.

— Хотіляб ми побачити Полуботківців та побалакати з ними. Як це зробити?

— Трудно сейчас с ними говорить, ибо укрепляют ближайшую тил фронта для отходящих для ІІ. и вчерась сегодня подчю будет проходить часть их через Ожоговци, на смену работающим. Они, молодци, не только сами работають і рвутся в бой, но заставляють і других. Так что приходится разсипать їх между другіми частями.

— Дуже приємно нам це чути, пане генерале, а чи знае про це вище командування? Ви розумієте, що в інтересах успіху українізації треба, щоб це було йому відомо.

— Ну, а как же! Я пішу об етом рапорти по команде і прошу давать мне только малоросов. От я й вам послал на днях следующій рапорт.

Він відчитав нам свого листа до Центральної Ради, з якого я списав собі в польову книжку копію (лист написаний по українськи).

„26 липня в доручену мені дивізію прибули всі 16 сотень другого українського імені Павла Полуботка полку, всього 2447 козаків і з ними 15 офіцирів. Всі ці маршові сотні, назвавши себе полком Павла Полуботка, придучені були мною до Немировського пішого полку, котрий стратив найбільше людей в страшенних боях останнього часу. До мене прийшли делегати Полуботківців з проханням затвердити назву полку і я, покинувши неофіціяльно, дозволив їм називатися Українським Немировським імені гетьмана Павла Полуботка полком.

Про затвердження цього назвіська полку я звернувся з проханням по начальству до командира 6. армейського корпусу.

„Прохаю також і Українську Центральну Раду просити від себе кого слід про це. Крім того для скорішої українізації в дорученій мені дивізії прохаю Українську Центральну Раду завжди присилати в 3 дивізію таких справних, гарних, дисциплінованих та ідейних козаків, котрі на мене зробили дуже гарне враження і я сподіваюсь, що всі вони будуть щирими і вірними синами України і взагалі всієї Росії. Прохаю Центральну Раду клопотатись про те, щоби і иншим трем полкам тої-ж дивізії дали назвиска найбільше славних в історії України людей, як то: Петра Дорошенка, Тараса Шевченка, Тараса Бульби*) і Грушевського.

„В числі 177 „Київської Мисли" надруковано, що військовим міністром дозволено формувати в м. Москві, коло першої запасної гарматної бригади, український гарматний дивізіон з відповідником Максалашевським на чолі. Доручена мені дивізія сформована не дуже давно і своїх гармат не має, а тому дуже прохаю Центральну Раду вжити заходів, щоби призначили український гарматний дивізіон, який формується в Москві, в 3. пішу дивізію. Генерал-майор (піхлис) Т. в. об. Нач. Штаба, Генштаба, штабс-капітан (підпис)".

Прохання це начальника дивізії не було першим випадком, бо в Генеральному Комітеті ми досить частенько отримували подібні прохання про присилку українських поповнень в рідні військові части. Навів я цей документ тут як зразок відношення до українізації армії чесних бойових старшин, що не політикували. Це не були Оберучеви та Скоропадські.

* * *

Надходила ніч. Ми поспішали вертатись: я до Київа, а Скріпчинський до Бердичева. Тому не звертаючи уваги на те, що тільки що перейшов великий дощ, який розкваснив шлях (гостинця не було) та, подякувавши за запрошення переночувати в дивізії, ми виїхали з Ожоговець, прямуючи до Волочиська, де починався найближчий гостинець.

Шлях так розквасено, що авто наше дедве-дедве вибралося з села по рівному, легко спустилось у балку, але виїхати під досить круту гору ніяк не могло. Кипіла вода в радіятори, машина перегрілась, а тим часом нас уже охоплювала темрява. Почав знову нагнітати дощ, а ми, як кажуть „ні туди, ні сюди". Стратившись надію виїхати, спинили мотор і почали чекати ласки Божої.

Здалека чуємо гомін голосів, що наближаються все ближче. Уже у темряві вимальовались салдатські постаті, що чвакали по мокрій траві над дорогою. Чуємо українські вигуки.

— А-гей! Козаки! — гукає комфальний її хід. Ні скарги

(Дальше буде)

*) Дуже була здивований генерал, коли ми пояснили, що Тарас Бульба є виданий Гоголем герой. Це свідчить, що генерал зовсім раніше нічого не знав про Україну.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В ЛАБЕТАХ ЗАХІДНОЇ КУЛЬТУРИ — В ПОЛЬЩІ.

(Зі споминів Українського Січового Стрільця).

(Далі)

Мені і ще другим 30 Стрільцям удалось вирвати з тої пімсти. Ми вхопили за криси і почали тікати здовж тими окопами поміжки траверси. Ховались, де хто міг. З того хаосу і різні кождому тіло дрожало, немов на сильнім морозі. Ніхто слова не міг промовити, дзеленькаючи зубами. Все поблідло, запітніло. В моїм горлі така спрага, немовби хто горячої смоли вляв. Словечка промовити не міг. Та вони нас добре побачили з крісами, що вскакуємо в окопи та певно булибн нас вискіли до ноги, як їм тут зайшла перешкода. І ми самі вже зглянули: сунеться задом панцирний автомобіль, а за ним дорогою військо. Як описля вимилось, то йшла нам підмога. Та було вже запізно і ті машируючі не знали, що ми вже розгромлені і залапані. Кинули Поляки увагу на нас і наші окопи та кинулись з усіх боків на тих машируючих нам на підмогу.

Ми, не чекаючи, хильцем тікаємо, крутимо окопами й увійшли досить великий кавалок, щоб тільки вирватись від тих, що жаждуть на нас пімсти за бій. Нам кінчаються окопи. Треба переходити верхом до так званих „лявфграбен". Як тільки ми піднесли голови на верх, як тут свист куль і бігом яких 100 кінних на нас. Ми присіли назад в окопах. Аж тут коні вже над окопами. Чуємо крики в російській мові: „Стой! Не бойся! Поддавайтеся!" Ми попали на вділ самих Варшавяків. Ми повилізали з окопів. Кождому очі позападались, почорніли, збліднілі. Один на другого тільки позирав. Дехто з нас мав російську шинелю. Може й те нас виратувало. Почали питатись, хто з якої губернії. Думали, видно, що ми з Великої України. Вставили нас в ряд. З кождого кріса винялн замки. Якийсь з них закомандував: „Смірно на плечо! Шагом марш!" і ми рушили до збірного пункту полонених.

Приводять нас у той збірний пункт. Бачу там офіцерів всілякого типу: одні в французьких, другі в німецьких мундурах і инших. В низу, в ярі тисяча, а може й більше наших полонених.

Стоїмо коло нашої компанди. Нас передають якомусь там другому й видно, пред ставляють, що ми з Великої України. „Панове, то ж правдзіве Українци знад Дніпра, а то (показуе на яр) бунтовніки, гайдамаци. Самі не ведзов, що хцом!"

Варшавяки відходять, а нас обідрані польські піхотинці заганяють у той яр. Входимо. Аж тут зблгліся обідрані пости й відразу на очах це тої команди, що представляла нас за „правдзівих Українцув", а яка тепер вдає, що нас не бачить, як ворони кинулися на нас: „Жуцай, бути! Давай мантлі! Цо там маш в ругзаку? Давай вшистко!" А другий лоп в лице, а третий до мене та в зуби: „Ти, Іване, ти кажеш, що ти з Росії? А я тебе видів в Коломиї! Я того кабана познав! Он з Коломиї. Он біл наших!" та давай штуркати попід ребра, в плечі, куда попало. Здерли з мене все. Я остався босий, без блюзи, одна тільки нова мантля на мині була подерта на куски, бо я сам подер, щоби описля її попідшивати і бодай мати пізніше чим накритись. Що босаком остався, не журився, бо літо було. І так з нас зробили в мінуту зі Стрільців чистих жебручих дідів. А опісля нас вели селами й містами, та показували на нас, яке то войско українське. „Попатшце! Они хцом Украіни!"

Так ми попали в полон польської західної культури.

CHILDREN OF THE MEMBERS OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ASK YOUR FATHER TO INSURE YOU IN THE JUVENILE DEPARTMENT OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION. YOUR PARENTS WILL BE INSURED FOR ANY ACCIDENT TO YOU, AND YOU WILL RECEIVE THE UKRAINIAN JUVENILE MAGAZINE.

РОЗПЛАТИ ЗІ СХОДОМ І ЗАХОДОМ.

В 1914 році десь в якомусь селі на Волині московська старшина бенкетувала. Лилася горівка, пили за здоровля „Його Императорського Величества" і кождий менчий офіцир хотів показати старшому, який він патріот. Говорили про популярність війни, про бажання „народа" показати „живот свой за веру, царя і отечество". За кожним тоастом вигукували „ура" царствуючому домові, запевняючи усіх, а в першу чергу самих себе, що будуть в недовгому часі у Відні.

Один лише молодий прапорщик Віктор Чеховський не вигукував „ура" і не підіймав тоасту за „августейшую семю". А коли у нього спитали, чом він сумний та не пє й не радіе з того, що можна вмерти за „царя й отечество", прапорщик підняв тоаст за Україну та за майбутню українську державу. Виник скандал. Деякі патріоти схопилися за зброю, готові покінчити зі зрадником, лише дисципліна взяла верх. По наказу командіра полку Українця навіть не заарештували.

Після бою під Красним в Галичині, т. є. після першогрохбою, прапорщика найшли забитим. Його застріляли ззаду. Командір полку знав, що робив, коли не дав забити його на бенкеті.

* * *

Пройшло три роки. Гуляв 1917 рік. Платили борги: офіцири жовнірам, Москва поневолювала народам. Бувший полковник 166. полку, що наказав своїм офіцирам потайки забити прапорщика коло Красного, зробив велику кар'єру. Став головнокомандуючим і на стації Жлобин, Могилівської губернії, в Білорусі, прийшли до нього матроси за боргом. Він не хотів платити. Любив брати лише, бо до грабіжу привик з дитинства. Ржаві матроські багнети підхопили генерала Духоніна й затанцював його мертвий тулуб на скрівавленому гострому залізі. Не знали матроси України, що мстяться за зрадницьки вбитого в спину прапорщика.

Але як Москалі не лютували на своїх панів, Українці викликали ще більшу лють.

Полізли трабіжники та убийники на Україну, залунали стріли, застрочили кулемети.

Падали Українці, як і вставались від Батиєвих орд, так і тепер від східніх реформаторів. І нам усім верещав голос московських культурників: „Україна не має культури! Без московської культури вона загине, здичіє!" Від Маркова Другого, найбільшого чорносотенця, до найчервоніщого Леніна злучилися Москалі, стремлячи до одної цілн: Єдиная — Недіймая.

* * *

Історія України не збогатилася новим. Тільки повторилася. Як і колись, починаючи з 16. століття, гинули Українці на польських шибеницях та конаючи від тортур західників, так і тепер пропадають під пятою того Москаля та Поляка. Прориваються зойки з Тухлі, несуться з Бригідок, лунають на Волині. Без перерви доноситься придушений розпачливий плач українського селянина та робітника з чисельних тюрем.

Чи се може осередки західної культури на Україні? Може то школи, де Українці можуть набиратися західньої культури?

Так! Школа! І процес Атаманчука та Вербицького! Горячим залізом мусимо випекти у себе на грудях тавра, щоб не забули знущання, щоби, коли час прийде, підняти поганого варшавського гада на гостре ржаве залізо багнетів, як це зробили матроси з московським головнокомандуючим. Українців жде завдання не тільки збудувати українську державу, але й знищити наших ворогів, щоб на тисячі літ памятали, що Українці уміють платити борги і ніколи не лишаються невдячними супроти насадників чужої культури зі Сходу й Заходу.

Василь Бобрів.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З Шевченкового Свята на Інвалідів.

Заходом українських товариств міста Ню Йорку відбувся дня 3. березня святочний концерт, про який вже був поміщений в своїм часі звіт на сторінках „Свободи". Хоч нам ще громада розбита, але на це свято прибуло громадянство в давно вже невиданім у нас числі і вшанувало гідно память нашого великого Генія.

Ціль свята була двояка: вшанувати память Тараса і зібрати жертву для тих, що йшли сповняти Тарасовий заповіт, а тепер босі і голодні.

Всього приходу було зі свята $545.47, а розходу $312.40.

$232.50 вислано через Обєднання на допомогу інвалідам у Львові, а 75 цнт. остало в січовій касі, які долучиться при найближчій нагоді до якоїсь збірки на край.

За Комітет Свята: **М. Близнак, В. Кедровський, Е. Пяхович, М. Воробець, В. Крушельницький.**

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З панахиди за О. Бесарабову на оборону засуджених на смерть.

З рамени Січи ім. Ольги Бесарабової відбулася в українській православній церкві при 14 вул. панахида за бл. п. покійну Ольгу Бесарабову.

При тій нагоді зібрано підчас панахиди $16.65, які відослано до Обєднання з призначенням на оборону невинно засуджених на смерть наших борців Василя Атаманчука і Івана Вербицького.

М. Возняк, М. Дерик.

— Тату, чи мама може бачити також у темноті?

— Чому ти питаєшся таке, сину?

— Бо вчора вечером, як уже було цілком темно, мама сказала до нашого льокатора:

— Тьфу! Ти вже знову не обголений!

КНИЖКА, ЯКА ПРИДАСТЬСЯ КОЖДОМУ.

ВСТУПНІ СЛОВА І ПРИНАГІДНІ МОВИ

СВІТСЬКОГО ЗМІСТУ.

Уложив о. М. Кінаш.

ЗМІСТ: Передне слово. Практичні вказівки для бесідників. Як уложити реферат? Слово при отворенню читальні. Слово при посвяченню сокільського прапора. Вступне слово на просвітнім вічу. Вступне слово на організаційнім вічу. Кінцеве слово на Шевченківськім концерті. Вступне слово на Шевченківськім концерті. Вступне слово на концерті. Вступне слово на концерті. Вступне слово на Шевченківськім концерті. Вступне слово на маніфестаційнім вічу. Запрошення помиловпущі за погибших у боротьбі з тиранією. Вступне слово на протестаційнім вічу. Привітанне Митрополита А. Шептицького. Вступне слово на демонстраційнім вічу. Промова на народнім вічу, в справі Негайної помочи. Привитанне делегатів на Конгресі „Обєднання". Вступне слово при отворенню народного дому". Промова на спільним святочнім". Слово на ли-[illegible] Вступне слово на концерті в честь „Січових Деле-[illegible] гатів". Вступне слово на Шевченківськім концерті. Слово на святі Першого Листопада. Вступне слово на Шевченківськім концерті. Слово в честь народа посвячене американського прапора. Слово на вічу в справі допомоги потерпівшим від пожеж. Вступне слово на об-[illegible] ходах в честь Маркіяна Шашкевича. Вступне слово на обході в честь Івана Франка. 31—

Ціна книжки з пересилкою 1 доляр.

Замовляти:

Rev. M. KINASH, 347 GRIER AVE., ELIZABETH, N. J.

— або —

„SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Замовляйте скоро, бо наклад дуже малий.

ЯК ВАШЕ

Як часто не дружне привітання знаходить вас в обіймах терпінь і болів, спричинених недомаганнями нирок, печінки і міхура? А здоровля треба шанувати. Тож беріть негайно Gold Medal Haarlem Oil Capsules. Кремезні Голяндці вживали цей лік поверх 200 років. В запечатаних пачках, у всіх аптиках. В трьох величинах. Глядіть за назвою на кождім пуделку.

GOLD MEDAL HAARLEM OIL CAPSULES

ЗДОРОВЧКО СЬОГОДНІ?

НА ВЕЛИКОД НІСВЯТА

Не тратьте часу їздою до Ню Йорку, бо в мойй бучерні дістанете чисто крайового виробу **ковбаси, книшки, сальцесони, шинки вуджені і свіжі,** як рівнож всякого рода щоденно свіже мясо, мороженого мяса не тримаю. З причини, що безроги купую просто від фармерів, тому продаю всьо дешевше ніж в Ню Йорку. **Більші замовлення доставляю до Ню Йорку і околиць.** Замовляти можна і через телефон. — Кличте: **DAYTON 4571.**

Доїзд до бучерні за 5 центів вигідний з усіх сторін Ню Йорку і околиць, а в Бронкс трансфер на всі стрітгари до бучерні 84-6

ТЕОДОРА ДІДОХИ

949 EAST 167 ST. і SOUTHERN BOULEVARD, BRONX, N. Y.

БАНКИТИР УМЕР

Комедія з сільського життя на три дії.

Виступає в сій штуці 14 осіб. — Ціна 35 центів.

Замовлення слати до книгарні „Свободи".

„SVOBODA". 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

Грація Деледа*).

ДЖЕРЕЛО.

(Легенда).

Молодий господар і його старий наймит Петро пішли на службу божу. Було то в ясну липневу неділю. Навіть холодні, опанцирені черепахи вийшли зі своїх домівок і віддавалися любовним почуванням. Молоді гадюки повзли спішно дорогою, підвівши голови. У їх по людському погляданих очах видно було проблиск радости.

Одначе старий наймит був чогось не свій.

— Вбий їх на смерть, цих мужиків. Вони навіть не здібні вигубити вужів і приправити смачні черепахи. Глянь но, господарю, скільки маку росте між збіжем а як дерева ростуть від мурашок. Ці прокляті драби вміють лише красти і збивати маетки з ваших жнив. Всі вони зарозумілі, розпустні лінтаї. Один із них, найстарший, був навіть нині вночі в одної замужної жінки.

При цих словах господар пристанув на хвильку. Йому підчинені були всі ці люде. Він слухав лише пяте через десяте, бо пильно пригладжався чудовий природі, що окружала його. При останніх словах наймита похитав головою, начеб хотів сказати:

— Лищи це, Петре, це все людське.

Розпустники, лінтяї та бабії, що про них говорив наймит, що були братчики монастиря, до якого тепер оба подалися: господар і його наймит.

*

Церковця була вже повнісінська. На дворі на тіниетому майдані, заростому муравою, стояло ще кілька старих людей. Вони, щоби побачити краще обох прибувших, прикладали руки до коростявих, жовтих бров. Господар здоровив привітно, а Петро засукав губи, щоби здавити гірке почування. Двері церкви стояли отворем. Через голови тонів, що свіжа і засмалена на сонці. Закинодала руку господареві, обтерла її а запаску. Коли ж він держав її руку у своїй білій і майже безтільній, вона, як усе, стала нарікати:

— Всю роботу вдома і на полі мушу я робити. Все жниво в моїх руках. Мій чоловік і сини, самособою, працюють також, але вони бавляться також, ідуть на ярмарок і на прощу, ідуть і любляться. Лише я не думаю про ніяку приємність. Найгірший кусок в мій рот, я все ношу той сам одяг, а таки не маю вдяки за це. Вони кажуть, що я скупа, а часто знущаються надімною. Що мені робити, щоби їх задоволити?

Господар спитався:

— Чиї ти задоволена сама собою?

— Так. Коли я вечером кладуся змучена, гадаю собі: я сповнила мій обовязок а завтра зачинаю наново. Сподіюся, що заслужу собі на царство небесне.

— Ти вже заслужила, Козима Дамяна, — сказав він усміхаючись, а вона весела вийшла назад у хату.

Петро знову став ганьбити. Як минули хазяйство браві селянки а сонце пекло стрімку дорогу, сказав він:

— Замісць виходити і виспівувати самохвальбу, краще далаб нам кума напитися. Я трохи що не сказав уже їй цього, але я боявся, бо вона скупа. Тепер аж гину зі спраги.

— Найдемо джерело.

— Де найдемо? Чи не бачиш, що йдемо неврожайною землею? Ще не зараз прийдемо на управлену землю.

— Побачиш, що найдемо джерело.

Одначе Петро сопів і прів. Його висохлі уста не могли вимовити ні слова.

Господар глянув на нього гостро, й сам він ступав лінивою ходою і мовчки горячим піском. Як побачив, що наймит опадає вже геть зі сил, пристанув. Старий розігнув придорожний живоплот позволоченою палицею, яку мав у руці, та вельми врадуваний побачив, що в укритому місці під камінням і зеленими кущами ожин, заголомшених дикою рожею, — тече криниченка. З дуже великим трудом розігнув кущі так широко, що оба могли дістатися туди та вельми зачудовані вступили в холодне місце. Коли старий розігнувся і серебро воду з долонів, господар сів на камені та накреслив палицею якісь таємничі знаки на порослій мохом землі.

Як Петро згасив спрагу у вохкими руками охолодив лице, спитав його господар;

— Ти вдоволений?

— Мені так як тій жінці, коли вона кладеться: я гадаю, що я в небі.

— Може ця вода недобра?

— Добра.

— Такесаме добре було богословення, якого ти не хотів вислухати. Петре, ти задовільнив мене тепер. Ілн, пошукай джерела тієї криниченки.

Петро пішов. Небаром вернув засоромлений.

— Господарю, вода цієї криниці бе кріза, звірячий череп, повний хробів.

Господар не відповів нічого, а наймит пронитав на порослій мохом землі такі слова:

„Коли порівняєш богослуження з цією водою, якої всі жаждуть, то що тебе обходить джерело?"

Потім оба: Ісус і його учеиик Петро, які були зійшли на землю, щоби придивитися, що там діється, вернули до дому, ген там далеко, де земля сходиться з небом.

З італійського переклав

Михайло Недільський.

ПОДРУЖИЙ РОМАН КЕМАЛЯ БАШІ.

В житті кожного славного чоловіка є романтичний епізод, що виглядає наче яка оаза в холодній пустині його будещини. Наполеон мав свою Жозефину, а „Наполеон новітньої Туреччини" — Кемаль баша пережив також цю любовну пригоду. Гарна Лятіфа, дочка богатих родичів у Смирні, високо образована (що між Туркинями є рідкістю) обожала Кемаля башу, як освободителя своєї батьківщини що заки запізналася з ним. І коли Кемаль баша тому чотири роки у святочному поході ввійшов до її родинного міста, Лятіфа протиснулася енергічно крізь густу масу народа та розпростерши рамена впала перед ноги Кемалеві й сказала в екстазі: „Позволь мені бути твоєю жінкою, освободителю мого народа! Позволь мені, щоби я жертвувала моє молодість, моє богатство, мої дорогоцінності!" І Кемаль баша чек заженився тою спонтанічною жертвою жінки, що оженилася з Лятіфою! Так її судилося бути жінкою президента Туреччини. Але Лятіфа так дуже була залюблена в свого чоловіка, так мріяла про нього, що не хотіла сходитися з ніякими турецькими жінками, а була така зависна, що розпечатувала всі Кемалеві листи, а навіть і службові тайни. А що це не сподобалося Кемалевим товаришам, що були при владі, то вони мало-помало стали вговорювати його, щоби розвівся з жінкою. Кемаль надармо старався всякими способами, щоби позбулася підозрінь і інтриг. Але нічо не помагало і Кемаль розвівся з Лятіфою після дволіткого подружого життя з нею. Лятіфа поселилася в Царгороді, де самітна й зломана проводить свої дні. Та і на Кемалеві ця пригода оставила глибокі сліди. Він за ті два роки цілком постарівся. Англійська кореспондентка, леді Дрюмонд Гей, яка недавно вернула з Туреччини, описує життя турецького диктатора. Кемаль баша ніколи не відвідує старої турецької столиці на Золотому Розі. Він живе у своїй вілі, що є на лісистому горбі коло самої Ангори. Польнують його вояки з опаленими лицями, в міцних шоломах. Від коли Кемаль не носить феза, синіми очима і волоссям дуже похожий на Скандінавця. Він диктує моду для мужчин у Туреччині, але він далекий від того, щоби чепуритися.

Натиски

Спека, пекта бесічна по-[illegible] на головочисті нарости на ногах. У аптиках, скеляр обуви і в. великих склепах зам.

Dr Scholl's Zino-pads

Палодіть один—а біль зникне.

БАНКИТИР УМЕР

комедія з сільського життя на три дії.

Виступає в сій штуці 14 осіб.

Ціна 35 центів.

Замовлення слати до книгарні „Свободи".

„SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

*) Нобліївську нагороду за літературу в 1927 році дістала італійська письменниця **Грація Деледа.** Вона знана зі своїх повістей і оповідань із сардиніського народного життя. Альфред Нобель, славний торговець і винахідник динаміту, уложив заповідання у Парижі 27. листопада 1895 року. Ліпшів около 30 мілюнів шведських корон із постановою, що процентн від тої суми щорокну мають розділюватися на пять частей: одну цьому, що прославився якимсь винаходом на полі фізики, потім хемії, медицини або фізіології, четвертий до літератури, а останній одну нагороду „цьому, хто найбільше визначився в ідеалістичнім напрямі на полі літератури". Кождого року дістає представник лиш представників іншого краю, щоби не вразити національні почуття. В 1919 р. приявся на черту Швайцарія. 1920-го Норвегія, а потім слідують у хронольогічнім порядку: Франція, Еспанія, Італія, Польща, Вел. Британія і, якщо Італія, Німеччина, не подарговдяться. Голяндія, Бельгія і всі скандинавські краї, не згадуючи вже про Америку, Далекого Сходу а австралію.

ФАРМИ!

НА ПРОДАЖ дешева фарма 104 акрів, дім 6 кімнат, стайня на 12 коров, великий курник, великий ліс, 75 акрів орного поля, пасовисько. Ціна $2,400. Голосіться до:
JOE PLEKAN,
R. F. D. 3, BOX 37
COLCHESTER, CONN. (84-7

НА ПРОДАЖ 55-АКРОВА ФАРМА, добрі будинки, дім 7 кімнат, рижне знаряддя і машинерія, добре поле, ліс, пасовисько, ріка, став ,сад і тартак до рідання дощок, таївля і гонтів, нової системи нові машини, порушувані водою о 75 коней сили; приходить тартаку $4,500 річно. Ціна за все $3,800, готівки $2,000. До сего можна мати і маєш. Невмілого навчиться даром. Голосіться до: **M. LAGODA, 252, Versailles, Conn.** 81-5

ВЕЛИКА НАГОДА НАБУТИ КІЛЬКА ПРЕКРАСНИХ ЛОТ НА НОВІЙ УКРАЇНІ, Н. ДЖ.

Голосіться до: 78—
П. ЗАДОРЕЦЬКИЙ,
30 East 7th Street, New York City.

НА ПРОДАЖ фарма 100 акрів, гарні будинки, коні, корови, кури, збіже. Ціна $3,500, готівки $1,500. — Фарма 153 акрів, дуже добра під картофлі і збіже, 2 доми, стодола, рівний сад, 35 акрів грудого під пашу ліса, коні, корови, вівці, знаряддя, збіже. Ціна $5,500, готівки $1,500; ся фарма при школі на стейтовій дорозі і при польських фармерах. Пишіть по спис і малий фарм: **S. R. MORANSKI, Box 147, Bath, N. Y.** 81-3

МОЖЕТЕ ЗАМІНЯТИ.

Як що маєте лоти і хочете побудувати дім або замінять лоти на готовий дім у вигіднюму положенню, то приходіть до нас за порадою, ми збудуємо який хочете дім, або дамо вам готовий дім в заміну за ваші лотя, наші доми і лоти положені близько Elizabeth, N. J., де вам буде вигідно мешкати. По дальші информації голосіться до **Lincoln Co., 208 Broadway, Suite 244, New York City.** 72-8

НАДЗВИЧАЙНА НАГОДА ЗРОБИТИ ГРОШІ!

З причини нещастя в родині, властитель продасть 14¾ акрів фарму, з всіми забудованнями і т. п. Ся фарма знаходиться близько Нью Йорку, мемани Ронеї а Плейнфілд, Н. Дж. Условія дуже приступні.

П. ЗАДОРЕЦЬКИЙ,
30 East 7th Street, New York City.

НА ревматичні болі, невральгію, звичайне застуджування, біль в мязах, звихнення і напруження вживайте
Д-РА РІХТЕРА
Anchor Brand
PAIN-EXPELLER
Охоронний знак, Reg. U. S. Pat. Office.
Неправильний, коли не має нашого Anchor охоронного знаку.
В аптиках 35 і 70 ц.
F. AD. RICHTER & CO.
Berry & So. 5th Sts.
Brooklyn, N. Y.

ДІТОЧІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ.

МАЛИЯ ТРАГІК (5 осіб) .....10 ц
СЛІДАМИ ТАРАСА (8 осіб) ....10 ц
РУСАЛКА ДНІСТРОВА (7 осіб)..10 ц
РІЗДВО МАРУСІ (8 осіб) .....10 ц
КОЗАЦЬКІ ДІТИ (8 осіб) .....10 ц
ДІТОЧЕ СВЯТО (7 осіб) .....10 ц
ЗБИТОЧНИК (4 осіб) .....10 ц
ТАРАС ДИТИНА (10 осіб) .....10 ц
СОНЯШНИК (9 осіб) .....10 ц
КОНИК СТРИБУНЕЦЬ (5 осіб)..10 ц
ЛІСОВА КАЗКА (12 осіб) .....10 ц
СУД СВ. НИКОЛАЯ (10 осіб) ....10 ц
ВІНОК НА МОГИЛУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА (8 осіб) .....10 ц
ВЕЧІР СВ. НИКОЛАЯ (11 осіб) 15 ц

Замовлення і гроші слати до:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J

ЦАРОМ ТЕРПЛЯЧИМ НА ПРОПУКЛИНУ!

PLAPAO на пробу і книжку про пропукляну цілком безплатно.

СЕКРЕТ PLAPAORA є чимось на цшим від пластра. Це магічний збірник, який приміняється сам, щоб сильно держати нутренність в животі. — Не ма пасків, спружин або спружок. То не ма вискакувать, не зра тиш і не гнете кости званої „pubes". Тисячі осіб лічиться в хаті успішно, не опускаючи денної праці і успіх був взяти в ней грших випадках. Мягкий наче аксамит легкий до уживання, не дорогий, на городженій золотим медалем і першою нагородою. Процедура лічення натуральна, посадовна, дає статися непотрібним. Удовідомо то, що го вормо, посилаючи Вам **пробну PLAPAO** цілком ДАРОМ. Напишіть свое назвисько і адресу на купоні і вишліть почтою днесь. 257,06

PLAPAO LABORATORIES
3071 Stuart Bldg., St. Louis, Mo.

Ім'я і назвисько .....

Адреса .....

Відворотна почта принесе Вам пробку PLAPAO безплатно.

І. ПЕЛЕНСЬКИЙ І С. БУЦЬОР

склад меблів, грамофонів і радіо

4218 Germantown Ave., Philadelphia, Pa.

Bell Phone 6180.

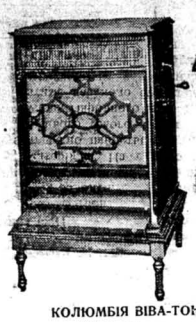

КОЛЮМБІЯ ВІВА-ТОНАЛ
Шафа Магонева
Рижні барви, сильний двопружиновий мотор. Два альбоми на рекорди.
Від $90 до $500
Добрий вибір від найдешевших до найдорожших. Великий вибір рекордів. Зайдіть і переконайтеся.

Продається тут умебльованим цілих домів поодиноких кімнат в найновійшій моді та по дешевій ціні. На складі є великий вибір ліжок металевих, мосяжних, емалйованих, пружини, матераци, коци, ковдри, блінкети, подушки, пірє і ин. Доброї якости деванц хідники, цирати, лінолеюм і ин. Великий вибір куфрів, ручних торб, куфри до подорожі і ин.

Печи на вуголь і газові і ин.

СЛІПЕР РАДІО ЕЛЄКТРИЧНІ.

Коли Ви бажаєте мати добре радіо, дійсно електричне без всяких батерій або річей, заступаючих батерій — так маєте тут чудове радіо. Нічого не потребуєте, лиш получити його з електрикою в хаті, а відтак чуєте прегарну музику і спів.

Можете оглянути у нас **"Sleeper Electric"** радіо всіляких моделів від найдешевших до найдорожших.

ВІДОЗВА

КОМІТЕТУ БУДОВИ „НАРОДНОГО ДОМУ" В ПЕТРИЛОВІ, ГАЛИЧИНА.

Дорогі Земляки!

„Бідні, убогії села, обшарпаний люд" — говорить українська пісня. І справді. Бідніших від нас, Українців, — здається нема. Світова війна, а з нею всякі нещастя так підірзали економічний стан нашого селянства, що трудно йому двигнутись. Вкінці остання повінь довершила гіркої чаші народу. Та мимо всіх стражхіть і нещастя, — народ не падає духом, в нього тліє ще надія на краще завтра, цвіте охота до праці над своєю долею.

Підвалинами життя народу та його успішного розвитку — є освіта. І горнеться до неї народ, зрозумівши, що лише освітньою працею виборе собі краще істнования. Доказом цього сітка читалень, Лугів та кооператив по наших селах.

Огнищем культурно-освітнього життя в селі є читальня. І в нашому селі, Петрилові, ще перед війною збудували батьки наші читальню — та, на жаль, оказалось, що тепер дуже тісна. Бо в хатині цій мусять міститися всякі установи: читальня, „Луг", кооператива, Аматорський Гурток, Сільський Господар та молочарня. Доходить до того, що старше громадянство ворогує з молодю, а молодь зі старшими, бо й одним і другим місця мало. От і надумалася старшина усіх Товариств вилізти з цієї тісноти. Заходами кількох свідомиіх одиниць куплено за $200 стару корчму, осередок, де колись діди й батьки наші маєтки пропивали, руйнуючи себе й дітий своїх та не думаючи про завтра.

Тепер це колишне гніздо гнилі й морального розкладу народу в наших руках. І сказали ми собі: тут на цьому місці має стануги величавий Народний Дім, — осередок культурно-освітнього розвитку села, огнище національної визвольної боротьби. Та легче сказати, як зробити. Є в нас і охота і запал до праці, є що й матеріяли. На біду й грошенят дещо найдеться, та, на жаль, цього усього за мало. А будова Народного Дому коштуватиме нас коло 60 тисяч золотих. Як на наші достатки — сума велика. Та мимо того ми беремося до праці з твердою вірою та надією, що відвага й охота не знає перешкод.

Прикро й соромно нам шукати та просити чужої помочи, однак сказали ми собі: „нехай висока ціль освятить засоби!"

І тому звертаємося оце до Вас, дорогі Земляки в Америці й Канаді з горячим проханням — допомогти нам в цьому святому ділі. Причиніться дрібними лепгами до здвигнення в Петрилові Українського Народного Дому, твердині національного розвою.

Запишіть імена свої в Золотій Книзі нашої читальні, нехай молодші покоління згадують Вас „не злим, тихим словом".

Жертви просимо слати на адресу комітету будови Народного Дому, або через „Обєднання" в Филадельфії.

За екзекутивний комітет:
М. Твердохліб, голова;
Д. Окицук, секретар;
Г. Марушко, скарбник.

Ворог протекції.

Англійський державний муж Асквіт знаний був загально як завзятий ворог усякої протекції. В звязи з цим лондонські часописи пригадують таку пригоду з життя покійного політика: Коли перед війною Асквіт був президентом міністрів, помер один із високих міністерських урядовців, Смит. Тіло покійного ще не було похоронене, як прийшов до Асквіта посол парлямептарний Л. і просив:

— Чи мій приятель У. не міг би заняти місця мистера Смита?

А на це Асквіт:

— Я не маю нічого проти того, але не знаю, чи домовина мистера Смита буде відповідна на міру вашого приятеля.

—o—

— Чи я не говорила тобі вже не раз радіжу — не жени твого сина так молодого, хай наверє більше досвіду і розуму.

— Ба, твоя рада нінащо, бо як він прийде до розуму, то певно зовсім не ожениться.

—o—

Банкир і маляр.

Богатий парижський банкир просив славного маляра Реція Верпета, щоби намалював в альбумі щось невеличкого. Маляр намалював і за роботу зажадав тисячу франків.

— Чому, та цеж вабрало вам усього ледви пять хвиль часу? — здивувався банкир.

— Так — відповів маляр — але воно забрало мені тридцять літ, щоби я навчився намалювати це на протязі пять хвиль.

—o—

Призвичаєний.

Раз композитор Росині вертав додому з письменником Олександром Діма. Росині мешкай біля залізничої стації в Пассі. При прощанні Діма спитав композитора, чи безупинний свист льокомотиви не дразнить його.

— Хто чув як свистали на „Севільському цирульникові" — відповів Росині (що був автором тої опери) — той може легко знести найстрашнищий свист.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

СИРАКЮЗ, Н. И.

Українським громадянам під увагу.

...Про Оріона пісню ти чув,
Про гіганта сліного,
Що, щоб зір відзискать мандрував
Він аж до сонця самого...
І. Франко, („Мойсей").

Невмирущої між нами пам'яти І. Франко в своїй найкрасшій і найглибшій поемі „Мойсей" розказує нам про мітичного грецького великана сліпця, котрий, щоб відзискати зір, мандрував аж до самого сонця. Не знаючи сам до него дороги, взяв він собі за поводаря хлопчика-жартуна, що замість вести його до сонця, вів його раз до сходу, другий раз на полудень, інший раз до броду. І коли тому гігантови здавалось, що ось, ось вже побачить вкінці сонце, то в той час хлопчина сміявся собі в кулак, радий, що обдурив сліпця...

Скілько то вже разів наші громадяне в Сиракюз, Н. Й., не скликували віч, нарад, центральних комітетів на то, щоб спромогтись вибудувати Укр. Народний Дім?

Скільки то вже писано паперу вони на списали, на запрошення до спільної праці всіх язиків, які тільки Русинів-Українців, Соединенних Руськиів, церковних парафіян. А все то на пусто, а все то на марно. Пробували всяко: то говорили між собою, то радилися і знов кінчалось нічим. Скінчилось нічим і віче, яке відбулось дня 1. квітня 1928 р. в справі будови такого дому. А чому? спитаете, громадяне. На то нам вже давно відповів І. Франко ось якими словами:

„...Пляни строїть не до ціли, ціль строїть не до актів, а з того всего сміесь хлопчик — льогіка фактів..." Тим хлопчиком, поважані громадяне, є пусті ваші труди, якими хочете діпнати своєї цілн — будови Укр. Нар. Дому. Тим сміхом того хлопчини є сміх з тих ваших результатів, яких не видно мимо ваших ширих зусиль. І не будете мати жадних результатів доти, доки не зрозумієте і не усвоїте собі тої льогіки фактів. А тою льогікою фактів, дуже жорстокою, хто замикає очи на неї, є те розуміння, що не збудуєте ви Укр. Нар. Дому ні з Русько-Українцями, ні з тими, що поза парафією світа не бачуть, ні з русначками, ні зі Соединенцями а тільки з Українцями, без огляду, до якого вони парохії належать, чи і не належать. Та крім того пізнайтесь, що ті люди, яких ви вибрали в ті комітети будови, не надаються до того вже по тій причині, що вони вже много літ творять рижні „центральні" комітети, а з самої справи нічого не виходить. І не вийде, коли далі буде так, як було на вічу, де засягалось порад від зібраної публики, а комітет щось конкретного не в силі був поясннти. Не помогла довга, гарна і льогічна бесіда посторонного бесідника, не помогло те все нічого. А знаєте, громадяне, чому? А тому, що строїте пляни не до ціли, ціль строїте не до актів, а з того всего сміється хлопчик — льогіка фактів!

Бета.

ДЕЩО ПРО ФІНЛЯНДІЮ.

Про Фінляндію, на загал, мало що знаємо, хіба стільки, що то батьківщина атлетів і „країна тисячі озер". А тому, що в північній части перетинає Фінляндію ще й полярне коло, то гадають, що там усюди і в околиці сіл і міст бігають веселі білі ведмеді. Перша і друга відомість відповідає правді аж доти, що тих озер Фінляндія має не тисячу, але повних 35.000 озер. Щодо ведмедів, вистарчить сказати, що минулого року пражило у Фінляндії сонце не менше, як примірою у Німеччині і Чехословаччині. Але радощі літа тревають там усього три місяці, а потім настає довга, сувора зима. Та і зимовими місяцями білий ведмідь показується лише в північних окраїнах тої цікавої і незвичайно гарної краіни, в якій може не менше цікавий нарід.

Фінляндці поважні, ядерні, добросердечність вважається у них із гостинністю і чесністю. Люблять порядок і взірцеву чистоту, яку чужинець запримітить, куди лише зайде. Міста, села, господарства, прилюдні льокалі, залізничні двірці, поїзди — все чисте-чистесенке. То само про себе свідчить доволі про культуру народу, який не має більше як 0.8 проц. аналфабетів. А далі: кадримо шукати там коршем, прикрим, винарень, бар або вкінці горалень наслідком заборони продажі алькоголічних напитків. Шоправда, заборону то тут то там обходять, але безперечно нарід, а передовсім робітництво зискало богато на здоровлю, фізичним і душевнім, завдяки цій заборонї. Фінляндці пють молоко, каву й овочеві соки. Фінляндія має 3,400,000 населення. Переважна часть населення хліборобів, на промисл припадає трохи більше як 130.000 робітництва. Але фінляндський робітник платний далеко ліпше, як в інших краях. Столиця Гельсінгфорс дуже гарне місто. Залізничий дверець у Гельсінгфорс один із найгарніших у цілій Европі, також гарний є народний театр. Другим найбільшим містом у Фінляндії це Або, замітне старинним замком із XII. століття, себто з часів, коли Фінляндія належала ще до Швеції. Нині в цьому замку історичний музей.

ДО КАНАДИ

УКРАЇНСЬКА КОРАБЕЛЬНА АГЕНЦІЯ В МОНТРЕАЛІ

ІМІГРАЦІЯ ДОЗВОЛЕНА ДО КАНАДИ.

Кождий імігрант може приїхати з Европи до Канади. Кождий поодинокий імігрант потребує виробити собі Фармерський Афідевіт, котрий має бути потверджений Імігрантійними Властями.

Наше Бюро старається за все, що потрібне до приїзду імігранта до Канади.

Удільнюємо всякі інформації для імігрантів до приїзду до Канади та заопікуємося старанно кождим пасажиром тут на місці.

Хто бажає спровадити своїх крепних або знакомих до Канади на означений час, так просимо писати до нашого Бюра на адресу: 10—

ANGLO-UKRAINIAN STEAMSHIP TICKET AGENCY
243 CRAIG STREET WEST, MONTREAL, QUEBEC, CANADA.

ЕКСТРА! ЧАРОВНА МАЙОВА ПРОГУЛЬКА ДО ГАЛИЧИНИ

під особистим зарядом п. ГРИГОРІЯ САМБОРА,
відїде до Галичини МАЯ 18-го, 1928 р., на одному з найбільших кораблів в світі „ОЛІМПИК", котрий буде плисти водою лиш 5 день і пів.

Тому хто має замір відвідати своїх рідних за таним коштом і уникнути всяких клопотів в дорозі, нехай зголошується до Бюра сей час, бо час короткий.

Ми також висилаємо гроші до краю і спроваджуємо кревних.

По близші інформації пишіть до: 84-93
GREGORY SAMBOR
2231 FAIRMOUNT AVE., PHILADELPHIA, PA.

Tel. HOLYOKE 1766. DMYTRO SHABAN, Prop.

SHABAN NURSERY

НА ВЕСНЯНИЙ СЕЗОН.

Деревця овочеві (щепи) всякого рода, рінюк дерева тінисті, корчі оздобні, рожі, виногради, кожолоти і т. п. Ілюстровані катальоги і порадники огородничі, в языку українськім і англійськім висилаються за надісланим 6 ц. марками на конта пересилки.

Пишіть до: 84—
Shaban Nurseries, 27 Artisan St., Willimansett, Mass.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ спільника до БУЧЕРНІ з малим капіталом, спільник мусить уміти бучерство і говорити по англійськи. По більші информації голоситися під ч.: **243 EAST 3rd STREET, Room 10, NEW YORK, N. Y.** 82-

З ПРИЧИНИ слабого здоровля жони спридам дешево грошерию і делікатесен; бизнес добре вироблений і первородно уладжений. Голоситись до цитроват 83-0
511 EAST 5th ST., NEW YORK, N. Y.
(bet. Ave. A & B)

ВЕЛИКОДНІ СВЯТА

НА ТРОХ ВЕЛИКИХ РЕКОРДАХ.

Каспала, калаталки, музиря, гайвки, дівчата, хлопці, ксьондз, дяки; все так в краю. Як почуєте, заплачете і посміетесь, словом: чудо-рекорди. В додатку хор БЛИЗНИ і ІМЄ ХЕРУВИМИ. Все за $5.00. СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА НА ГРАМОФОНИ, РАДІЯ і ПІЯНА.

Заходіть або пишіть на таку адресу: 59—

СІЧОВИЙ БАЗАР
SURMA BOOK & MUSIC CO., Inc.,
103 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

ДО ВІДОМА УКРАЇНЦЯМ В АМЕРИЦІ.

Не чекайте на другі папери, а сейчас шліть імена ваших рідних яко рівнічних робітників, а ми дістанемо вам фармерські афідевіти, або яко студентів. Ми маємо богато школьских закладів, одобрених Вашингтоном; знаємо анг. мови не дорівнє, дні екзаменів зрілости. Того рода імігранти приїзджають без перепон до Америки; сотки вже приїхало посередництвом нашого бюра „ЛОДИНА" під зарядом нотаря Володимира Кртана. Ми в Америці від 1900 року. Пишіть зверстання з всіма справами до:

V. KRUGLAK,
151 Avenue A, New York City.
Наша філія в Каліфорнії: 75—
K. L. GELDUG,
518 Wilcox Bldg., Los Angeles, Cal.

ГУЦУЛЬСЬКІ ПИСАНКИ

Маємо правдиво Гуцульські ПИСАНКИ в 5 красках. Шість чудового. Американці купують. Кождий Українець повинен мати на святаї показати такі красні писанки знакомим. 12 за 5 долярів. Висилаємо також на провінцію. Адресуйте: 82-7

SURMA
103 AVENUE A, NE WYORK, N. Y.

СПЕЦІЯЛЬНІ ВЕЛИКОДНІ РЕКОРДИ.

ЧАСТЬ 1. СТРАСТНА ПЯТНИЦЯ

з виносом плащаниці, клепалок, калаталками і з всіми великодними піснями.

№ 840. ЧАСТЬ 2. ВЕЛИКА СУБОТА

з піснями і як господині обмовляють одна другу за неудале спечене пасок.

ЧАСТЬ 3. ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

Воскресіння (Великдень) з обходом навколо церкви, з церковними піснями, дзвонами, з вистрілами з мождірів. **Воістину воскресе!**

№ 941. ЧАСТЬ 4. ГАЙВА З ПАСКАМИ ДО ДОМУ!

А-цю,а-цю, святі не святі, а вонс, бозорге, все лізе з болота! Веселе, забавне!

№ 842. ЧАСТЬ 5 І 6. ГАЙВКИ,

так як їх-дівчата виводять в краю: з гуском і круком. Всіх гайвок 20. Зеальман, Кострубі, Жучок, Данчик, Галя, Ворітар, Сторочки, Зайнка і т. д.! Веселе, забавне!

Всі свята виведені на рекорді так, як вони обходяться в старім краю. Всі народні великодні обичаї, сміхи, жарти. Всіх пісень, яроші богато, на тих трох рекордах близько 40. Еще не бувале!

7001F СОГЛАСНО ЗАСПІВАЙМО. ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Всі новинкові рекорди 12-цалеві, найбільші, які розіслали, кождий $1.25. За $5 будете мати з своїй хаті цілу українську святочну церемонію: танці, жарти, співи і т. п. Посилаємо на С. О. Д. Пишіть по даровий каталог.

UKRAINIAN AMERICAN RECORD CO.
86 Second Ave., cor. 5th Street,
New York City.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАЙМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
120 E. 7th STREET,
NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568